

Ert datum:
2020-06-29

Datum:
2020-11-11

Er ref:
A2020/01492/A

Diarienummer:
UHM-2020-0176

Arbetsmarknadsdepartementet

Kommuner som utförare av tjänster åt Arbetsförmedlingen – en analys av de rättsliga förutsättningarna (SOU 2020:41)

Upphandlingsmyndigheten yttrar sig härmed över ovan nämnda betänkande.

Yttrandet lämnas utifrån myndighetens uppdrag att utveckla och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter. Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara upphandlingar till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samt att ge vägledning till kommuner och regioner i statsstödsfrågor. Yttrandet fokuserar därför uteslutande på de delar av betänkandet som rör offentlig upphandling och statsstöd. Upphandlingsmyndigheten avstår således från att yttra sig beträffande de förslag som rör kommuners respektive Arbetsförmedlingens nuvarande och föreslagna befogenheter.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och bedöma om det är tillåtet för kommuner att leverera arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen. Utredningen har också tagit ställning till om leverans av sådana arbetsmarknadspolitiska insatser skulle kunna göras inom ramen för nuvarande regelverk, det vill säga lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) eller lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Vidare har utredningen analyserat och bedömt om det kan anses tillåtet för kommuner att – utom nyss angivna lagar - tillhandahålla arbetsmarknadspolitiska insatser under en avgränsad tid om det dessförinnan har konstaterats att tillhandahållandet är otillräckligt. Utredningen har därutöver analyserat förutsättningarna för och konsekvenserna av att kommunerna är leverantörer eller tillhandahåller arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen. I utredningen har det konstaterats att det redan idag

Ert datum:
2020-06-29

Datum:
2020-11-11

Er ref:
A2020/01492/A

Diarienummer:
UHM-2020-0176

är möjligt för kommuner att genomföra vissa tänkta arbetsmarknadspolitiska insatser. I andra angivna fall kan åtgärderna genomföras under förutsättning att föreslagna författningsändringar görs.

Upphandlingsmyndigheten instämmer i allt väsentligt i de analyser och slutsatser som utredningen drar kring de möjligheter och begränsningar som finns för kommuner att leverera arbetsmarknadspolitiska insatser åt Arbetsförmedlingen. Upphandlingsmyndigheten är överlag positiv till förslag och lösningar på det arbetsmarknadspolitiska området som utmynnar i nya möjligheter för kommuner och dess invånare. Upphandlingsmyndigheten ställer sig även positiv till förslagen om möjligheter till samarbeten mellan exempelvis kommuner. Detsamma gäller förslagen att reglera behörighetsfrågor i förordning, där så bedömts som nödvändigt.

Utredningen har på ett förtjänstfullt sätt redogjort för de utmaningar som finns för kommuner vad gäller utförandet av olika typer av insatser på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen. Det finns ett antal möjligheter till samverkan, till exempel nämns så kallade Hamburgsamarbeten. Eftersom olika typer av komplexa regelverk kan komma att aktualiseras samtidigt, inklusive statsstödsregelverket, så innebär det odiskutabelt att höga kunskapskrav kommer ställas på inblandade parter vad gäller hur regelverken fungerar och samverkar med varandra. De flesta kommuner i Sverige är små eller medelstora. Kommunutredningen har nyligen i sitt slutbetänkande konstaterat att det redan idag men särskilt framöver kommer råda stor brist på bland annat rätt kompetens inom kommunernas inköpsfunktioner¹. Det finns därför all anledning att framhålla att det kan finnas en risk att utmaningen att behärska ett flertal regelverk som av de flesta upplevs som komplexa ensamt och i sig kan bli en övermäktig uppgift, och kanske särskilt för små och medelstora kommuner. Upphandlingsmyndigheten hade därför önskat en fördjupad analys kring denna problematik.

Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten eller någon annan myndighet ska ges i uppdrag att ge vägledning om upphandling och valfrihetssystem när en offentlig aktör deltar som leverantör. Det som efterlyses synes vara en vägledning om vad en upphandlande myndighet bör beakta när den genomför en upphandling eller utformar ett valfrihetssystem där en offentlig aktör deltar eller kan komma att delta. Upphandlingsmyndigheten ifrågasätter om myndigheten bör ta fram en vägledning som generell syftar till att öka kommuners deltagande i offentliga upphandlingar i konkurrens med privata leverantörer. Ska vägledningen i stället avse den specifika situationen, dvs. att stödet framtas åt Arbetsförmedlingen, så kan det ifrågasättas om det är en lämplig prioritering. Om Upphandlingsmyndigheten får uppdraget är det i så fall viktigt att det ges tydliga ramar. Upphandlingsmyndigheten vill också framhålla vikten av att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser innan ett uppdrag ges.

Utredningen har också uppmärksammat att Upphandlingsmyndighetens vägledningsfunktion för statsstöd kan ge vägledning till kommunerna om hur

¹ Starkare kommuner med kapacitet att klara välfärdsuppdraget, SOU 2020:8, s. 243 ff.

Ert datum:
2020-06-29

Datum:
2020-11-11

Er ref:
A2020/01492/A

Diarienummer:
UHM-2020-0176

statsstödsreglerna kan påverka kommunernas finansiering av konkurrensutsatt kommunal arbetsförmedlingsverksamhet. Upphandlingsmyndigheten vill påpeka att vårt uppdrag på statsstödsområdet inte omfattar statliga myndigheter som Arbetsförmedlingen. Vi vill också påtala att vår vägledning visserligen anpassas utifrån kommunernas behov och verklighet men att den inte omfattar rådgivning i enskilda fall. Upphandlingsmyndigheten kan ge vägledning utifrån den statsstödsproblematik som utredningens förslag skapar. Det är dock önskvärt att även detta uppdrag i förekommande fall förtydligas och att det, i likhet med vad vi påpekar ovan beträffande upphandlingsfrågorna, förses med tydliga ramar.

Generaldirektör Inger Ek har beslutat i detta ärende. Jurist Lena Forsmark har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Anders Asplund och statsstödspecialist Björn Skarp deltagit.

Inger Ek

Lena Forsmark